

Turun yliopisto
University of Turku

Etäretkellä - ajankohtainen katsaus etä- ja verkko-opetukseen

Oppimistutkimuksen keskus

Erno Lehtinen

Turun yliopisto
University of Turku

Kansainvälisiä ja teoreettisia näkökulmia etäopetukseen

Etäopetuksen tausta ja laajeneminen uusien teknologioiden avulla

Etäopetuksella pitkä historia vapaassa sivistystyössä

Etäopetus harvaanasuttujen ja vaikeakulkuisten alueiden lasten ja nuorten opetuksessa

**Erilaiset teknologiat etäopetuksen käytössä:
kirjeopetus, elokuvat, radio, televisio, puhelin,
videot**

Tietoverkkojen ja internetin mullistava vaikutus

Turun yliopisto
University of Turku

ETäoptuksen painopiste korkeakoulutuksessa, työelämän koulutuksessa ja muussa aikuiskoulutuksessa

**Täydellisesti virtuaalisesti toimivat yliopistot ja
kampusyliopistojen virtuaaliset
koulutusohjelmat**

**Yksittäisten opintojaksojen etä- ja
virtuaalitoteutukset**

**Suurten kansainvälisten yritysten sisäiset
koulutusohjelmat**

Turun yliopisto
University of Turku

Etäopetus perusasteen- ja keskiasteen koulutuksessa

Yleissivistävässä koulutuksessa etäopetuksella on myös pitkä historia, mutta aiemmin se on koskenut hyvin rajoitettuja erityisryhmiä

Etäopetuksen käyttö perus- ja keskiasteen opetuksessa on lisääntymässä monissa maissa 1990-luvun lopulta lähtien

“Etäisyyden syyt”:

Oppilaat etäällä (harvaanasutut alueet, sairaalassa, urheilun vuoksi poissa koulusta jne.)

Opettaja etäällä (koulussa ei tietyn aiheen opettajaa)

Etäopetuksen vaikuttavuudesta

Korkeakoulutasolla yleisin havainto on niin sanottu nollatulokset – etäopetuksen ja kontaktiopetuksen vertailu ei osoita eroja oppimistuloksissa

- selityksenä voi olla ns. julkaisuefektii; julkaisuissa suositaan positiivisia tuloksia**
- toinen selitys on opetuksen valmistelussa; etäopetus edellyttää huolellisempaa suunnittelua ja valmistelua ja se kompensoi etäopetuksen rajoituksia**

Etäopetuksen vaikuttavuudesta (2)

Myöskään yleissivistävän koulutuksen alueella meta-analyysit eivät osoita eroja kontakti ja etäopetuksen välillä

- lyhytaikaiset ja pienten ryhmien etäopetustulokset parhaita**

Mitkä oppilaskohtaiset tekijät vaikuttavat menestykseen?

- motivationaaliset tekijät, usko oman toiminnan vaikuttavuuteen**
- vastuunotto omasta oppimisesta**
- itsesäätelytaidot**

Etäopetuksen vaikuttavuudesta (3)

Opetuksellisten ratkaisujen vaikutus

- lähiohjauksen merkitys erityisesti nuoremmilla oppilailla**
- opettajan ja opetuksen laatu**
- keinot voittaa etäopetuksen mukanaan tuoma psykologinen etäisyys**
- vuorovaikutteisuus ja muut yhteisöllisyyden kokemusta vahvistavat tekijät**

Turun yliopisto
University of Turku

Valtakunnallisesti tuetuille etäopetushankkeille suunnatun kyselyn tuloksista

Taustatietoja

142 vastaajaa:

aineenopettajat	78%
luokanopettajat	6%
rehtorit	6%
eritysopettajat	1%
muut	10%

Luokka-asteet:

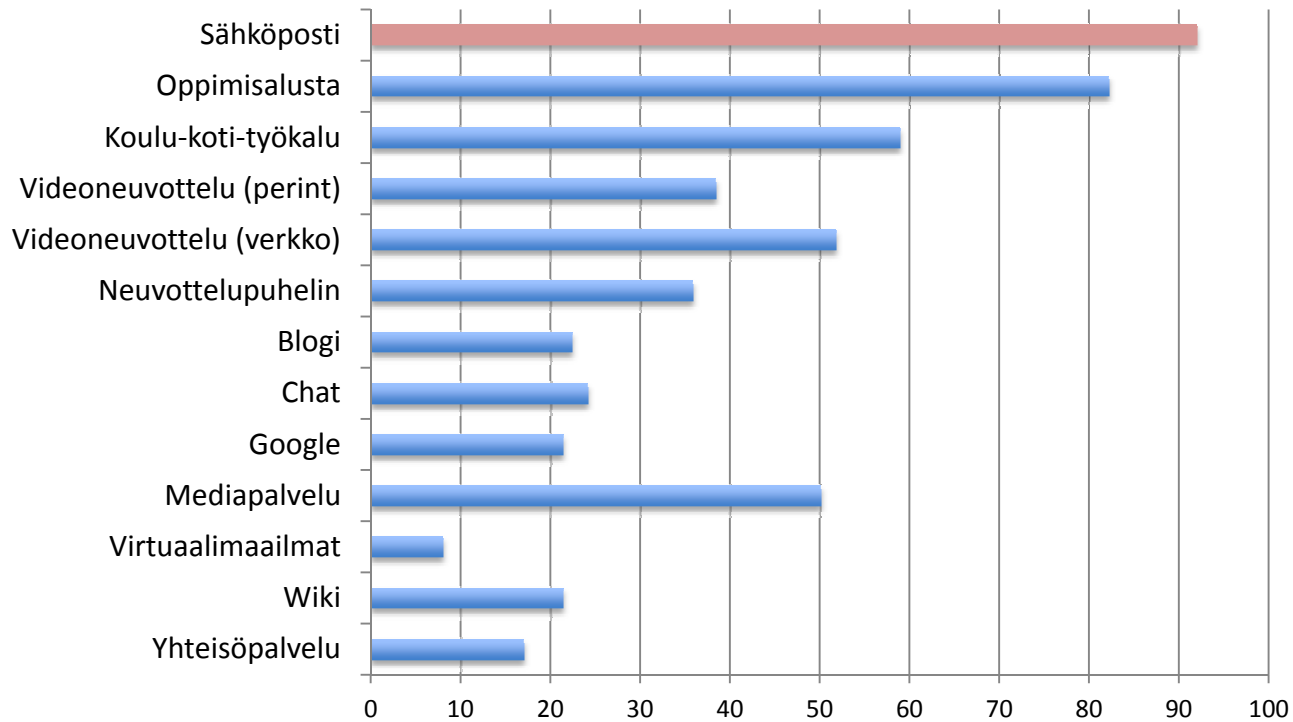
lukio	71%
moniaste	20%
perusopetus	7%

Sukupuoli:

naisia	70%
miehiä	30%

Sovellusten käyttö etäopetuksessa

Sovellusten käyttöaste / levinneisyys (% käyttäjistä)

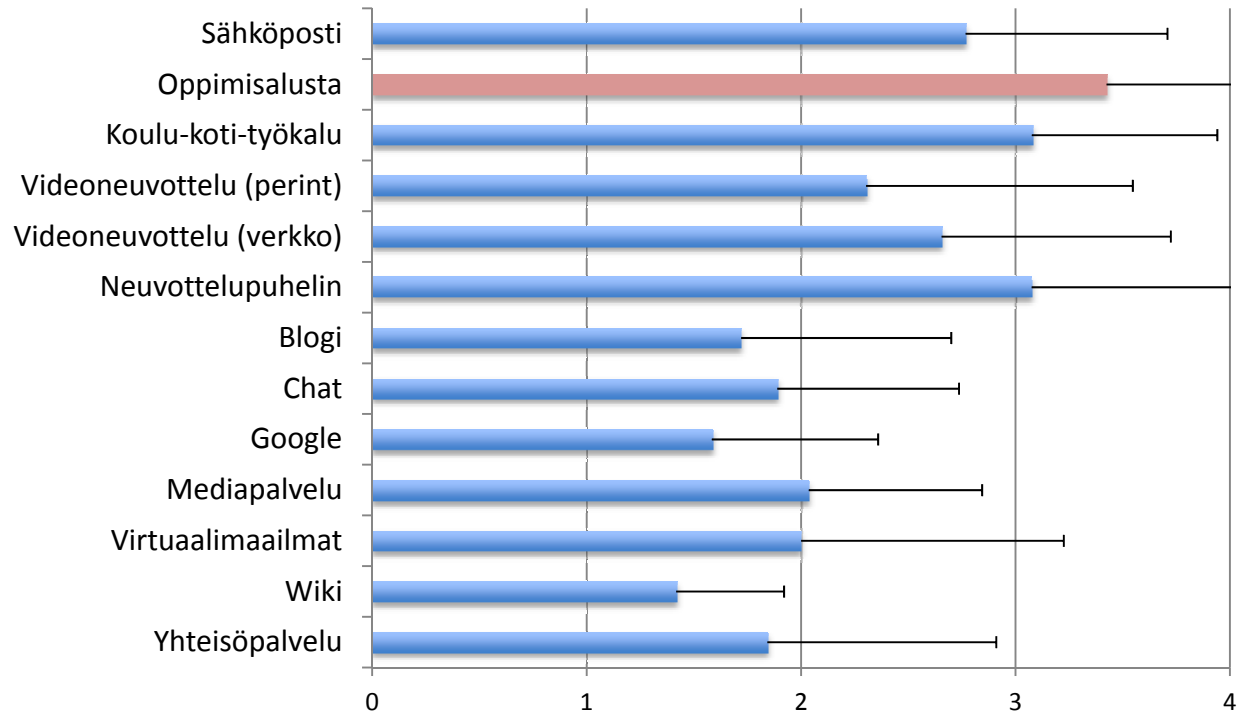

Sovellusten käyttö etäopetuksessa

Sovellusten keskimääräinen käyttöfrekvenssi

(1=Harvemmin | 2 = 1-2 krt/kk | 3 = Viikoittain | 4 = Päivittäin)

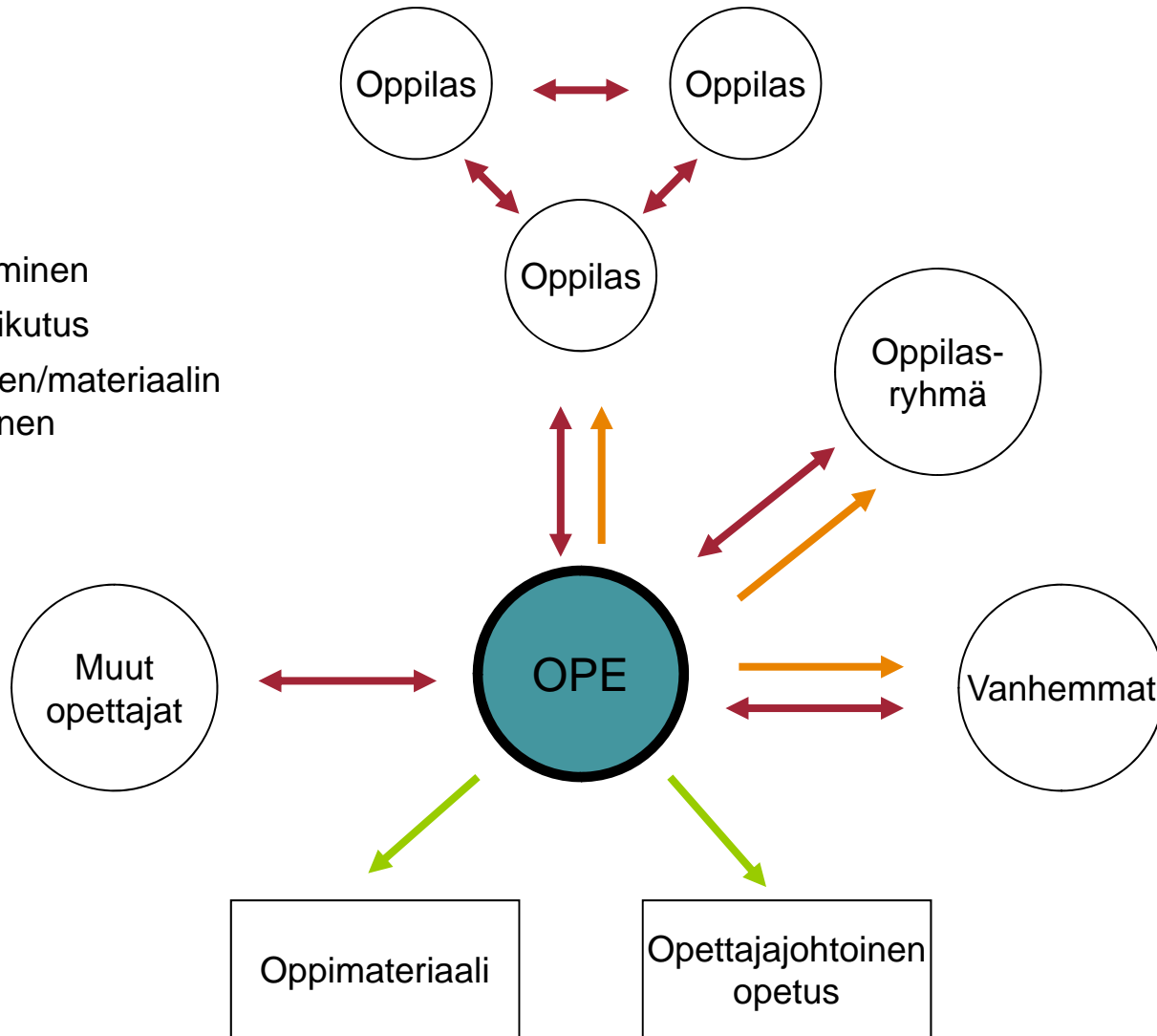

Turun yliopisto
University of Turku

Monia eri tapoja käyttää etäopetuksen sovelluksia

- Tiedottaminen
- ↔ Vuorovaikutus
- Opetuksen/materiaalin välittäminen

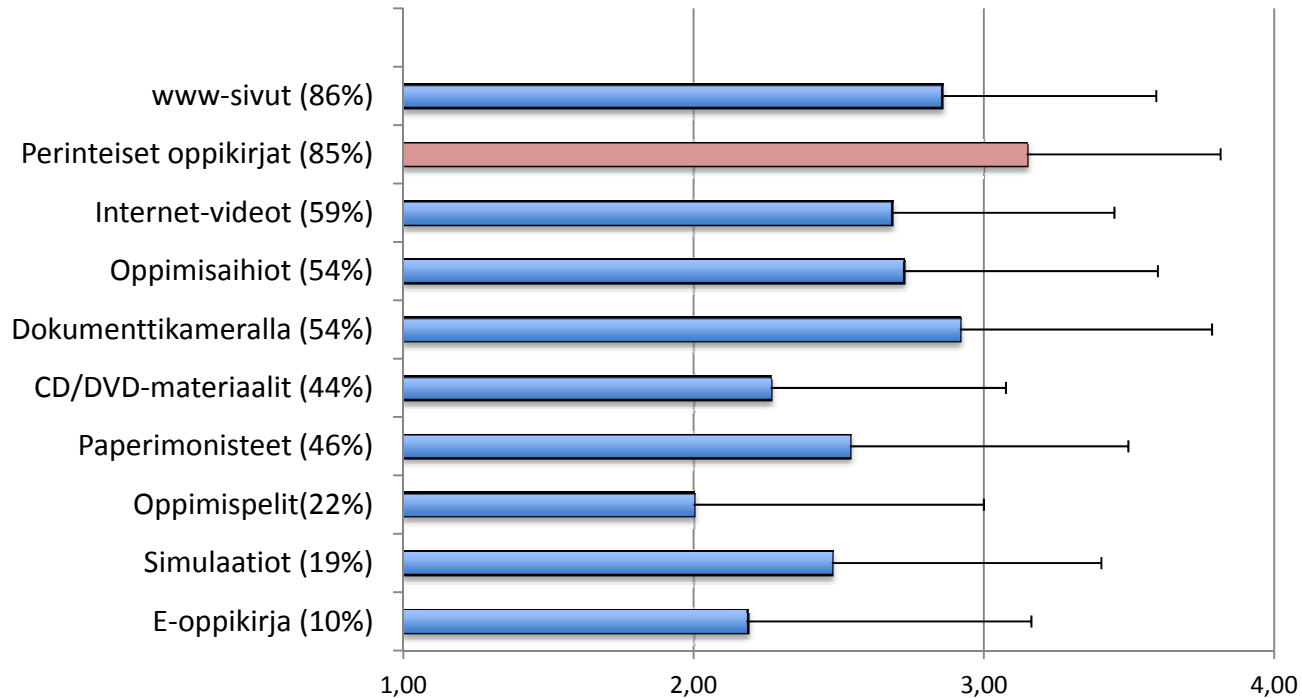
Turun yliopisto
University of Turku

Haastavatko digitaaliset oppimateriaalit perinteiset oppikirjat?

Oppimateriaalit etäopetuksessa

Oppimateriaalien käyttöaste (%) ja hyödyllisyys

(1=Heikko | 2 = Kohtalainen | 3 = Hyvä | 4 = Erinomainen)

Turun yliopisto
University of Turku

Etäopettajan työ ei ole ongelmaton

Teknisiä ongelmia

Useimmiten mainitut

1. **Ongelmat verkkoyhteyksissä (41)**
  - Esim. yhteydet eivät toimi, verkko pätkii, langattomat yhteydet epävarmoja, maaseudulla ei ole laajakaistoja
2. **Ongelmat laitteistossa (35)**
  - Esim. laitteisto vanhaa, laitteisto riittämätöntä, kameroita puuttuu, huonoja mikrofoneja
3. **Ongelmat kuvan ja äänen laadussa (31)**
  - Esim. ääniyhteydet eivät toimi, ääni pätkii ja kaikuu, kuva pysähtelee, kuva huonolaatuinen
4. **Ongelmat ohjelmistoissa (21)**
  - Esim. uusia ohjelmistoja ja päivityksiä tulee koko ajan, ohjelmistot vanhentuneita, ohjelmistot yhteen sopimattomia

Pedagogisia ongelmia

Useimmiten mainitut

1. Ongelmat vuorovaikutuksessa (37)
  - esim. vuorovaikutuksen hitaus, oheisviestintää ei näe, opiskelija ei vastaa viesteihin, opettajaa ei koeta läheiseksi
2. Ongelmat arvioinnissa (20)
  - esim. vaikea tulkita onko opiskelija omaksunut opetetut asiat, palautteen antaminen työlästä, työn seuraaminen vaikeaa, ohjaaminen hankalaa, ei voi tietää kuka on tehtävät oikeasti tehnyt
3. Ongelmat oppilaiden motivoinnissa (16)
  - esim. oppilaiden motivointi yhdessä työskentelyyn, itsenäisen opiskelun ongelmat
4. Ongelmat kokemattomuudessa (11)
  - esim. opettajat/oppilaat kokemattomia etäopetustilanteissa, ei tiedetä miten käyttäydytään, puhutaan päällekkäin, pelätään hiljaisuutta, ei uskalleta puhua
5. Ongelmat aktiivisuudessa (11)
  - esim. opiskelijat eivät osallistu tarpeeksi aktiivisesti, ei realistista käsitystä työmäärästä

Organisatorisia ongelmia

Useimmiten mainitut

1. Ongelmat aikataulussa (17)
  - esim. eri koulujen oppitunnit alkavat eri aikaan, lomat eri aikaan, jaksot eri aikaan
2. Ongelmat käytännön organisoinnissa (14)
  - esim. miten materiaalit jaetaan toisessa päässä, miten tentit järjestetään, uusintojen järjestäminen vaikeaa
3. Ongelmat teknisessä infrastruktuurissa (8)
  - esim. tekniikkaa muutetaan, eikä muisteta kertoa eri tahoille, ei rauhallisia tiloja etäopetukseen
4. Ongelmat hallinnossa (7)
  - esim. byrokratia takkuaa, kaupungin hallinto ei suosi uusia projekteja, kuntakohtainen suhtautuminen etäopetukseen vaihtelee, tuen puute kunnalta
5. Ongelmat palkkauksessa (6)
  - esim. palkkaratkaisut eivät ole selkeitä, uuden kokeilusta ei palkita

Turun yliopisto
University of Turku

Paljon ongelmia, mutta myös paljon hyvää!

Paljon ongelmia, mutta myös paljon hyvääkin

Useimmiten mainitut

1. Monipuolisempi opetustarjonta (57)
  - esim. laajempi opetustarjonta, saadaan opetusta sinnekin, missä sitä ei muuten olisi, opetusta voidaan tarjota pienellekin ryhmälle
2. Oma kehittyminen (55)
  - esim. omat tekniset valmiudet ovat kohentuneet, pysyy mukana kehityksessä, joutuu kehittämään omaa opettajuuttaan, etäopetus on antanut uuden näkökulman opetukseen
3. Vapaampi oppimisympäristö (40)
  - esim. oppimisympäristö laajentunut, myös opettajilla vapaus jaksottaa omaa työtään, tarjoaa joustavia opiskelumahdollisuuksia, ei sido aikaan eikä paikkaan

Paljon ongelmia, mutta myös paljon hyvääkin

Useimmiten mainitut

4. Yhteistyö ja verkostoituminen (19)
  - esim. etäopettajayhteistyö, kollegoihin tutustuminen, yhteistyö eri oppilaitosten kesken
5. Taloudelliset hyödyt (12)
  - esim. kustannussäästöt, taloudellinen vaikutus koululle positiivinen, hankerahoitukset
6. Vaihtelua työhön (7)
  - esim. opettajalle mukavaa vaihtelua, virtuaalimaailmassa työskennellessä luovuus on suuri osa työpäivää, se tuo vaihtelua ja mielikuvitusta opettajan työhön ja kokemuksellisuutta opiskelijan oppimisprosessiin

Turun yliopisto
University of Turku

Intensiivihaastattelujen alustavia tuloksia

Yleisiä huomioita etäopetuksen toteutuksen muodoista

Etäopetuksen sovellukset:

videoneuvottelulaitteistoja, Adobe Connectia, oppimisalustoja (Moodle), sähköpostia ja satunnaisesti facebookkia jne.

Opetus sisältää useimmiten samanaikaista ja eriaikaista vuorovaikutusta

Ryhmät enimmäkseen pieniä

Vuorovaikutus etäopetuksessa

Vuorovaikutus on pääasiassa opettajan ja yksittäisen oppilaan välistä keskustelua

Videoneuvotteluissa myös jonkinverran oppilaiden keskinäistä vuorovaikutusta

Eriaikaisessa työskentelyssä oppimisalustoilla oppilaiden keskinäinen vuorovaikutus jäänyt hyvin vähäiseksi

MOTIVOINTI JA AKTIVOINTI

Suomalaisessa koululaitoksessa etäopetukseen hakeutuneet oppilaat ovat opettajien kokemuksen mukaan jo valmiiksi hyvin motivoituneita

Oppilaiden motivointia ja aktivointia ei ole koettu ongelmaksi

OPETTAJAN KOKEMA PEDAGOGINEN MUUTOS

- Spontaanius vähäisempää kuin luokkatilanteessa
- Tunnit joutuu suunnittelemaan huomattavasti tarkemmin
- Ohjeistus entistä tärkeämpää
- Oppilaita ei välttämättä koe niin läheiseksi kuin lähitilanteessa

Oppimateriaalin käyttö

Painettu oppikirja edelleen keskeinen oppimateriaali

www-sivuja käytetään, mutta eivät samassa asemassa, kuin oppikirja

Osa opettajista tekee verkkoon omaa materiaalia

Oppikirjasarjoihin toivotaan enemmän linkitettyä aineistoa

LOPUKSI

Etäopetus Suomessa – miten sijoitumme kansainvälisesti?

Etäopetukselle on monenlaisia tarpeita myös yleissivistävässä koulutuksessa

- opetuksen monipuolistaminen
- oppilaiden tilapäisiin tarpeisiin vastaaminen

Kokemukset etäopetuksen käytöstä nuortenkin oppilaiden opetuksessa ovat rohkaisevia

Etäopetus on kuitenkin haastavaa ja edellyttää pedagogisten mallien jatkuvaa kehittämistä